

پرونده قدس درباره سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه که از سوی رهبر معظم انقلاب ابلاغ شد

پیشرفت اقتصادی بر مدار عدالت

سیاست‌های کلی برنامه هفتم را مورد بررسی قرار دادند و نظرات خود را در این زمینه به اینجانب ارائه کردند، تقدیر و تشکر می‌کنم.

مشارکت فعال و مؤثر دولت و مجلس و قوه قضائیه و سایر ارکان نظام نیز شایسته تقدیر است.

تهیه و تصویب قانون برنامه هفتم بر پایه این سیاست‌ها و اجرای دقیق و مسئولانه آن، گامی دیگر در تحقق اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران خواهد بود همچنان که نظارت فعال هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت، به حسن اجرای سیاست‌های کلی برنامه، کمک خواهد کرد.

شایسته است برخی از راه‌های تحقق سیاست‌ها و الزامات مالی و شاخص‌های کمی که در پیشنهاد‌های مجمع است و در مجموعه سیاست‌های ابلاغی مذکور نیست، در حد وسع و امکانات دولت در تهیه لایحه مورد توجه و عمل قرار گیرد.

سیدعلی خامنه‌ای

۶. تأمین امنیت غذایی و تولید حداقل ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل، همراه با حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی و منابع آبی و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی.

اصلاح الگوی کشت با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و منابع آبی و با اولویت‌بخشی به تولید کالاهای راهبردی کشاورزی.
۷. استقرار نظام مدیریت یکپارچه منابع آب کشور و افزایش بهره‌وری حدود۵درصدی آب کشاورزی.
کنترل و مدیریت آب‌های سطحی و افزایش منابع زیرزمینی آب از طریق آبخیزداری و آبخوان‌داری.

برنامه‌ریزی برای دستیابی به سایر آب‌ها و بازچرخانی آب‌های صنعتی و پساب.
۸. افزایش حداکثری تولید نفت خام و گاز طبیعی در میادین مشترک.
افزایش ضریب باز یافت در میادین مستقل.

افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز.
۹. اجرای چند طرح عظیم اقتصادی ملی، پیشران، زیر ساختی، روزآمد و مبتنی بر آینده‌نگری.

۱۰.فعال سازی مزیت‌های جغرافیایی،سیاسی و تبدیل جمهوری اسلامی ایران به مرکز مبادلات و خدمات تجاری، انرژی، ارتباطات و حمل‌ونقل با روان سازی مقررات و ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم.

۱۱.تحقق سیاست‌های کلی آمایش سرزمین با توجه به مزیت‌های بالفعل و بالقوه و اجرایی ساختن موارد برجسته آن با توجه ویژه بر دریا، سواحل، بنادر و آب‌های مرزی.
۱۲-ارتقای نظام سلامت براساس سیاست‌های کلی سلامت.

علمی، فناوری و آموزشی

۱۹.برقراری حاکمیت ملی و صیانت از ارزش‌های اسلامی - ایرانی در فضای مجازی با تکمیل و توسعه شبکه ملی اطلاعات و تأمین محتوا و خدمات متناسب و ارتقای قدرت سایبری در تراز قدرت‌های جهانی با تأکید بر مقاوم سازی و امنیت زیرساخت‌های حیاتی و کلان داده کشور.
۲۰.افزایش شتاب پیشرفت و نوآوری علمی و فناوری و توسعه زیرساخت‌های لازم در حوزه‌های اطلاعات و ارتباطات و زیست فناوری و ریزفناوری و انرژی‌های نو و تجدیدپذیر.
روزآمدسازی و ارتقای نظام آموزشی و پژوهشی کشور.

دفاعی و امنیتی

۲۳. تقویت بنیه دفاعی به منظور ارتقای بازدارندگی و اکتساب فناوری‌های اقتدارآفرین مورد نیاز صنایع دفاعی و امنیتی با تأکید بر خود کفایی کشور در سامانه‌ها، تجهیزات و خدمات اولویت‌دار با تخصیص حداقل ۵درصد بودجه عمومی کشور.

۲۴. تقویت زیرساخت‌ها و بهینه‌سازی سازوکارهای عمومی و دستگاهی برای مصون‌سازی و ارتقای تاب‌آوری در قبال تهدیدات، به‌ویژه تهدیدات سایبری، زیستی، شیمیایی و پرتویی با اولویت پدافند غیرعامل.

- هوشمندسازی فرایندها و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در ارائه خدمات قضایی.
- اجرای ۱۰۰ درصدی حدنگار.
- حمایت حقوقی و قضایی از سرمایه‌گذاری، امنیت اقتصادی و بهبود محیط کسب‌وکار.
- استفاده از ظرفیت‌های مردمی و توسعه‌روش‌های مشارکتی و غیرقضایی در حل و فصل دعاوی.
- تقویت و تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت و تأمین نیازهای مالی و استخدامی قوه قضائیه.
- بالا بردن سطح علمی و شایستگی اخلاقی ضابطان دادگستری.
- بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرایم و کاهش استفاده از مجازات زندان.

یادداشت

مطالبه بازیگری جدی مردم در عرصه سیاست خارجی

است که می‌تواند جنبه‌های مختلفی داشته باشد و علاوه بر دولت، سازمان‌های مردم‌نهاد را دربر گرفته و درگیر کند. متأسفانه دستگاه دیپلماسی ما در گذشته انفعالی بود. یعنی منتظر حادثه‌ای بود تا در مورد آن موضع‌گیری کند. در اینجا صحبت از کنشگری فعال است، یعنی ما خود به اهداف و منافع ملی نگاه کرده و براساس آن کنش‌های جدی ایجاد کنیم که دیگران مجبور به واکنش در برابر آن شوند. البته باید تلاش کنیم که واکنش آن‌ها هم به نوعی در جهت منافع ما باشد.

اما مسئله دیگر مورد اشاره و تأکید رهبری در این مقوله، فعالیت‌هایی است که مربوط به نهاد وزارت خارجه می‌شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی، سیاست‌های کلی برنامه هفتم را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام و با اولویت پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت تعیین شده است، به سران سه قوه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ابلاغ کردند. متن نامه رهبر انقلاب اسلامی و سیاست‌های ابلاغی برنامه پنج‌ساله هفتم به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌های کلی برنامه هفتم که با اولویت اصلی «پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت» تعیین شده است، ابلاغ می‌گردد:

از اعضای محترم به‌ویژه رئیس مکرّم مجمع تشخیص مصلحت نظام و نیز دبیرخانه آن که با فعالیت فشرده و کوشش فراوان در جلسات صحن مجمع و کمیسیون ذی‌ربط، پیش‌نویس

اقتصادی

۱.هدف کلی و اولویت اصلی برنامه هفتم با رعایت سیاست‌های کلی مصوب، پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت با نرخ رشد اقتصادی متوسط ۸درصد در طول برنامه تعیین می‌شود با تأکید بر افزایش بهره‌وری کل عوامل تولید(منابع انسانی، سرمایه، فناوری و مدیریت).

۲.ایجاد ثبات در سطح عمومی قیمت‌ها و نرخ ارز و تکرّمی کردن تورم طی پنج‌سال و جهت‌دهی به نقدینگی و اعتبارات بانکی به سمت فعالیت‌های مولدو جذابیت‌زدایی از فعالیت‌های غیرمولد.

۳.اصلاح ساختار بودجه دولت از طریق:

- احصا و شفاف‌سازی بدهی‌ها و تعهدات عمومی دولت و مدیریت و تأدیّه بدهی‌ها.
- واقعی کردن منابع و مدیریت مصارف دولت و اجتناب از کسر بودجه.
- تعیین تکلیف طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام با واگذاری از طریق مشارکت دادن بخش‌های خصوصی و عمومی غیردولتی در طرح‌های عمرانی انتفاعی.
- شفاف سازی و ضابطه‌مند نمودن درآمدها و هزینه‌های شرکت نفت و سایر شرکت‌های دولتی در بودجه.
- ایجاد تحول در نظام مالیاتی با رویکرد تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین بودجه جاری دولت، ایجاد پایه‌های مالیاتی جدید، جلوگیری از فرار مالیاتی و تقویت نقش هدایت و تنظیم‌گری مالیات در اقتصاد با تأکید بر رونق تولید و عدالت مالیاتی.
- استقرار نظام جامع تأمین اجتماعی مشتمل بر حوزه‌های امدادی، حمایتی و بیمه‌ای در سطوح پایه، مازاد و مکمل به منظور ارائه عادلانه خدمات.

فرهنگی و اجتماعی

- ۱۴.تقویت کارآیی و اثربخشی رسانه ملی در گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی-ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان.
- ۱۵.تحکیم نهاد خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان.
- ۱۶.افزایش نرخ باروری و مولایید به حداقل ۵/۲ طی پنج‌سال با حمایت همه جانبه از فرزندآوری و رفع موانع و ایجاد مشوق‌های مؤثر و اصلاح فرهنگی.
- ۱۷.توسعه صنعت گردشگری و ترویج صنایع دستی.
- ۱۸.ارتقای سلامت اجتماعی و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه اعتیاد، حاشیه‌نشینی، طلاق و فساد بر اساس شاخص‌های معتبر و بهره‌گیری حداکثری از مشارکت مردم و با زمان‌بندی متناسب.

سیاسی و سیاست خارجی

۲۱.کنش‌گری فعال در دیپلماسی رسمی و عمومی با ایجاد تحول و ظرفیت‌سازی ارزشی و انقلابی در نیروی انسانی در دستگاه دیپلماسی و همکاری هدفمند و مؤثر سازمان‌ها و نهادهای مسئول در امور خارجی.

۲۲.تقویت رویکرد اقتصادمحور در سیاست خارجی و روابط منطقه‌ای و جهانی و تقویت پیوندهای اقتصادی با اولویت همسایگان.

اداری، حقوقی و قضایی

۲۵.تحول در نظام اداری و اصلاح ساختار آن مبتنی بر سیاست‌های کلی نظام اداری با تأکید بر

هوشمند سازی و تحقق دولت الکترونیک، حذف

تشکیلات موازی و غیرضرور، به‌روزرسانی قوانین و

مقررات، اصلاح‌روش‌ها و رفع فساد و زمینه‌های آن

در مناسبات اداری.

۲۶.روزآمدسازی سند تحول قضایی و اجرای آن با تأکید بر:

- پیشگیری از وقوع جرم و دعاوی.

یادداشت

شرکت ملی نفت لیدر شفافیت‌گریز شرکت‌های دولتی

محمدرضا سبزعلیپور، تحلیلگر اقتصادی | رهبر معظم

انقلاب در قالب سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه، توجه‌سران سه‌قوه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و ستاد کل نیروهای مسلح را به دردی مزمن در اقتصاد و نظام بودجه‌ای کشور جلب کرده‌اند؛ اصلاح ساختار بودجه دولت آن هم از طریق شفاف‌سازی و ضابطه‌مند کردن درآمدها و هزینه‌های شرکت نفت و سایر شرکت‌های دولتی در بودجه.

وجود ابهام‌ها و هرچ‌مروج‌های متعدد در بودجه شرکت ملی نفت از دیرباز تاکنون علامت سؤال‌های زیادی در اذهان عمومی، مقامات ارشد نظام، دولت‌ها، وزیران و... ایجاد کرده است. بدان معنی که هیچ‌کس نمی‌داند درآمد دقیق شرکت ملی نفت چقدر است. آیا دفاتر خارج از کشور دارد؟ هزینه‌ها، نحوه انجام مصارف (به‌ویژه حقوق مدیران) و شیوه جابه‌جایی هزینه‌ها در این شرکت به چه صورت است و این شرکت چه پروژه‌هایی در دست انجام دارد؟ تا جایی که چندی پیش فریاد اعتراض مجلس هم به این حجم عظیم ابهام بلند شد اما همچنان هیچ کس خود را موظف به پاسخ‌گویی شفاف درخصوص این همه ابهام دخل و خرجی نمی‌داند.

در واقع اینکه رهبر معظم انقلاب در قالب سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه، انگشت روی یکی از حساس‌ترین نقاط مبهم بودجه‌ای کشور گذاشته‌اند به این دلیل است که شرکت ملی نفت، رهبر دیگر شرکت‌های دولتی است و اگر بتوان در قالب تکالیف برنامه‌ای، به اوضاع نابسامان این شرکت سامان داد، دیگر شرکت‌ها هم تا حدود زیادی در مدار نظم و انضباط مالی باز می‌گردند.

رهبری در این ابلاغیه به درستی، حلقه مفقوده ساختار شرکت‌های دولتی و در رأس آن‌ها شرکت ملی نفت را نبود شفافیت و عنصر ضابطه‌مند دانسته‌اند. اما امری به این مهمی برای رسیدن به اجرا نیازمند دستور صریح و قاطع ایشان به سران قواست و برای اینکه حرف ایشان روی زمین نماند، لازم است هم مسئولان ارشد نظام همت ویژه به خرج دهند و هم رهبری نه فقط در قالب توصیه و کلیات، بلکه به صورت دستوری کتبی تمام قوا را در این فرایند درگیر و موظف کنند تا با واکاوی ریشه‌ای این درد مزمن اقتصادی و بودجه‌ای، اوضاع دخل و خرج شرکت‌هایی مانند شرکت ملی نفت مشخص شود.

البته ناگفته نماند بی‌تردید شفاف‌سازی بودجه شرکت ملی نفت به عنوان پیشرو و نوک پیکان شرکت‌های دولتی با مقاومت‌های زیادی از سوی برخی مواجه خواهد شد، چراکه این افراد با تأییدن نور شفافیت، منافع بسیاریز یاد خود را در خطر جدی می‌بینند و بالطبع اجازه این اصلاحات ریشه‌ای را نخواهند داد. اما اگر به واسطه عزم جدی مدیران ارشد نظام و دستور قاطعانه رهبری بتوان این شفافیت و نظم و نسق را بر بالای هرم یعنی شرکت ملی نفت حاکم کرد، حوزه درآمدی و هزینه‌ای دیگر شرکت‌های دولتی هم بدون شک با شفافیت و پاسخ‌گویی بیشتری همراه خواهد شد.

اقتدار و فناوری، عناصر بازدارندگی

حمزه یاریپ، کارشناس مسائل دفاعی | در میان محور‌ها و سیاست‌های کلی که فرمانده معظم کل قوا برای تدوین برنامه هفتم توسعه ابلاغ کردند، توجه و تأکید بر «فناوری‌های اقتدارآفرین» بیش از هر چیز، جلب توجه می‌کند. در حقیقت، پیشرفت علم و فناوری در عرصه امور دفاعی و نظامی، هم به دلیل امکان ایجاد قابلیت‌های دفاعی جدید و هم به دلیل به وجود آوردن تهدیدهای نوظهور ناشی از این پیشرفت‌ها، موضوعی بسیار حیاتی و نیازمند پیگیری توسط نهادهای مسئول در کشور به‌ویژه نیروهای مسلح است. ترکیب دو عنصر مهم اقتدار و فناوری، آن‌هم با این تقدم و تأخر اساسی که فناوری باید منجر به آفرینش اقتدار برای کشورمان شود، نشان می‌دهد همچنان که در حوزه‌های صنعتی و اقتصادی، تلاش برای رسیدن به مرزهای فناوری یک امر حیاتی است، در حوزه دفاعی نیز باید به این عرصه، به عنوان یک اولویت ویژه نگریست که مصادیق آن در بخش‌های مهمی چون سامانه‌ها، تجهیزات و خدمات دفاعی و امنیتی متبلور می‌شود. بنابراین از این پس باید موضوع «اقتدار دانش‌بنیان» را به عنوان یکی از ارکان نوظهور در سیاست‌های دفاعی و امنیتی کشورمان مورد توجه قرار داد. نکته حیاتی دیگری که در سیاست‌های ابلاغی مشهود است، ضرورت «تقویت بنیه دفاعی به منظور ارتقای بازدارندگی» بوده که این محور، در سیاست‌های ابلاغی گذشته همچون برنامه ششم توسعه نیز به خوبی ملموس و مورد تأکید قرار گرفته است. چنین تکراری، حکایت از ترسیم یک جریان مداوم و همواره در حال به‌روزرسانی است که نمی‌توان حد توقف یا آسایشی برای آن متصور شد.

سبک زندگی، مؤلفه تمدن‌سازی

محمد جواد استادی، پژو‌هشگر مطالعات فرهنگی | سبک زندگی یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی است. سبک زندگی برایند بیرونی درونمایه‌های معرفتی جامعه است. از این رو یکی از مهم‌ترین وظایف سیاست‌گذاران و کارگزاران حکومت اسلامی فراهم کردن زمینه امتداد مبانی معرفتی در ابعاد متنوع زیست انسانی است. سبک زندگی اسلامی ایرانی در جمهوری اسلامی ایران بر بنیاد احکام اسلامی بنا شده و با برخورداری از سابقه هویتی دیرین، تنوع وسیع فرهنگی و اهداف کلان انقلابی یکی از مهم‌ترین ارکان برای نیل به تمدن بزرگ اسلامی است. فرهنگ عمومی یکی از برجسته‌ترین پهنه‌های کلان اثرگذار بر فرایند تحقق سبک زندگی است. فرهنگ عمومی در ادبیات نظری مجموعه‌ای از ارزش‌هاست که در سپهر کلی جامعه جریان دارد.

در سیاست‌های ابلاغی برنامه هفتم توسعه از سوی رهبر معظم انقلاب، اعتلای فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی مورد تأکید قرار گرفته است. در این راستا بایسته است تا متناسب با سیاست‌های کلی فرهنگی کشور و مسیر پیشرفت، در سه حوزه مهم و برجسته مبنای نظری و بینشی فرهنگ مگانی، زیرساخت‌های فرهنگی و محصولات و خدمات فرهنگی با رویکرد تحولی بی‌چوبی شود. پس از ۶ برنامه توسعه، ضروری است اکنون با توجه به روح کلی برنامه درخصوص بازتعریف سیاست‌های فرهنگی در عرصه عمومی اقدام کرد. هدفمند کردن تولید محصولات فرهنگی و توسعه خدمات فرهنگی بر مبنای منابع مورد اشاره و در یک نقشه جامع فرهنگی با در نظر گرفتن سپهر همگانی جامعه گام دیگر است. واضح است این اقدام‌ها بدون وجود زیرساخت‌های لازم ممکن نخواهد بود. از این رو اهتمام ویژه سیاست‌گذاران در سال‌های آینده باید متوجه فرهنگ عمومی با هدف ارتقای سبک زندگی و در نهایت تمدن‌سازی باشد.

برنامه

مسئله محور

علی احمدی، دبیر کمیسیون مشترک سیاست‌های کلی بر نامه هفتم، ۲۲ خرداد سال جاری در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» به تشریح روند تدوین و تنظیم برنامه هفتم پرداخت.او در این گفت‌وگو با اشاره به شناسایی و احصای ۱۸ چالش و ۳۵ مسئله درباره سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه تأکید کرد: با توجه به اینکه میزان تحقق اهداف ۶ بر نامه قبلی کمتر از ۳۵ درصد بوده است، تلاش شد بر نامه هفتم به جای موضوع محور بودن، مسائل را در کانون توجه خود قرار دهد.

حاشیه

اولویت

روابط خارجی؛

کشورهای

منطقه

علی احمدی، دبیر کمیسیون مشترک سیاست‌های کلی برنامه هفتم در گفت‌وگو با دنیای اقتصاد، اولویت و تقدم همکاری‌ها در روابط خارجی را با کشورهای منطقه عنوان کرد و گفت: اولویت دوم، کشورهای همسایه و کشورهای اسلامی است و اولویت سوم نیز با موضوعات یا مسائل بین‌المللی سروکار دارد که به نوعی با آن‌ها درگیریم؛ مثل موضوعات هسته‌ای، اف‌ای تی اف، سازمان بهداشت جهانی در بحث کرونا و یک سری از مباحث هم نیازهای ما برای دانش و تکنولوژی است. احمدی تأکید کرد: پس اگر بخوایم اولویتی برای روابط و تقدم و همکاری تعیین کنیم سه اولویت را باید ذکر کنیم. اول منطقه، دوم مسائل کلیدی و مهم در عرصه بین‌المللی و سوم مسائل مربوط به دانش و تکنولوژی که مورد نیاز ماست.